

jeugdwerkloosheid

1 inleiding

1-1 aanleiding

De jeugdwerkloosheid in Rotterdam is hoog met 17,9%¹ in december 2015. Dit werkloosheidspercentage is hoger dan in andere grote steden en dan voor andere leeftijdscategorieën binnen Rotterdam. Er zijn ook grote verschillen in jeugdwerkloosheid tussen de Rotterdamse wijken. De werkloosheid is relatief hoog in wijken zoals Charlois, Delfshaven, Feijenoord, Overschie en IJsselmonde. Het gaat in totaal om 8.592 jongeren in de leeftijdscategorie van 15 tot 25 jaar. Van deze groep hebben 810 jongeren een WW-uitkering in december 2015.² Het aantal uitkeringen in kader van de Participatiewet lag begin 2015 rond de 3.229 uitkeringen.³

Jongeren zijn een kwetsbare groep op de arbeidsmarkt. De economische crisis van de afgelopen jaren treft hen harder dan andere groepen. Hoewel de jeugdwerkloosheid in zekere mate synchroon lijkt mee te bewegen met de totale werkloosheid, is deze gevoeliger voor economische fluctuaties.⁴ Jongeren hebben vaker een tijdelijk contract of ondervinden meer last van concurrentie van meer ervaren werkzoekenden.

Het is echter onjuist om de jeugdwerkloosheid volledig toe te schrijven aan de economische crisis. Rotterdam kampt al langere tijd met een hoge jeugdwerkloosheid. Daarom is het van belang om het jeugdwerkloosheidsbeleid te onderzoeken. Het Jongerenloket vervult hierbij een belangrijke toeleidingsfunctie naar werk, onderwijs en/of zorg. Sinds de crisis zijn er ook verschillende tijdelijke beleidsinitiatieven gestart om jongeren snel weer aan een baan te helpen of naar school te krijgen. Er was de regionale aanpak, 'Impuls aanpak jeugdwerkloosheid in de arbeidsmarktregio – aanpak kansen voor jongeren', in de periode 2013-2015. Sommige trajecten uit de regionale aanpak zijn later voortgezet in de gemeentelijke aanpak 'Jongeren aan de slag' (JAS) voor de periode 2015-2018. De focus van JAS ligt op preventie en het begeleiden van jongeren naar werk of school.

Aan de raad is de afgelopen jaren regelmatig gerapporteerd over de ontwikkelingen op het gebied van jeugdwerkloosheid. Hierbij is er voornamelijk aandacht besteed aan de jeugdwerkloosheidscijfers, het actieprogramma JAS⁵ en het regionale beleid op het gebied van jeugdwerkloosheid en de verschillende evaluaties⁶ hiervan. Er is veel belangstelling in de raad voor het onderwerp jeugdwerkloosheid.

De aanpak van de jeugdwerkloosheid is belangrijk, omdat jeugdwerkloosheid leidt tot hoge individuele en maatschappelijke kosten. Op de korte termijn verliest een werkloze inkomen en doet daarom een beroep op sociale voorzieningen. Op de lange termijn komt de werkloze soms minder makkelijk aan een baan en de periode van werkloosheid heeft mogelijk consequenties voor zijn toekomstige inkomen. De

¹ Deze cijfers zijn van het Centraal Bureau voor de Statistiek statline (2016). Zij definiëren jeugdwerkloosheid als werklozen over de beroepsbevolking, beide in de leeftijdscategorie van 15 tot 25 jaar.

² De cijfers over het jaar 2016 zijn nog niet beschikbaar.

³ Gemeente Rotterdam, 'Monitor jeugdwerkloosheid in Rotterdam rapportage op wijkniveau', 31 september 2015.

⁴ Banerji et al., 'Youth Unemployment in Advanced Economies in Europe: Searching for Solutions', IMF Staff Discussion Note, 2014.

⁵ Bij de behandeling van JAS op 23 april 2015 is er een tiental moties ingediend.

⁶ Gemeente Rotterdam, Quicksan resultaten pilots 'Jongeren aan de Slag', 2016.

maatschappelijke kosten bestaan onder andere uit het verlies aan productiviteit, de derving van belastinginkomsten, de kosten voor uitkeringen en de kosten van deviant gedrag (zoals criminaliteit).⁷ Verder beïnvloedt werkloosheid bijvoorbeeld geluk, arbeidsvoldoening en de gezondheid nu en in de toekomst.⁸ Dit zijn deels individuele kosten, een deel van deze kosten wordt echter afgewenteld op de samenleving.

Hoewel de gemeente Rotterdam verschillende initiatieven is gestart op gemeentelijk en op regionaal niveau, blijft de jeugdwerkloosheid in Rotterdam hoog. Door het grote individuele en maatschappelijke belang van het onderwerp heeft de Rekenkamer Rotterdam besloten een onderzoek in te stellen naar het jeugdwerkloosheidsbeleid.

1-2 leeswijzer

Paragraaf 2 licht de beleidsmatige context toe. Paragraaf 3 beschrijft de doel- en vraagstelling en afbakening van het onderzoek. In paragraaf 4 wordt de onderzoeksaanpak beschreven en tot slot komt in paragraaf 5 de planning en organisatie van het onderzoek aan de orde.

2 beleidsmatige context

2-1 bestuurlijke en ambtelijke verantwoordelijkheid

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het onderwerp jeugdwerkloosheid ligt bij de wethouder Werkgelegenheid en Economie en bij de wethouder Onderwijs, Jeugd en Zorg. De ambtelijke verantwoordelijkheid voor het onderwerp jeugdwerkloosheid ligt bij het cluster Werk en Inkomen en het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling.

2-2 regionale aanpak jeugdwerkloosheid 2013-2015

In 2013 heeft het kabinet € 50 mln. beschikbaar gesteld voor een regionale aanpak van de jeugdwerkloosheid.⁹ De regiogemeenten Rijnmond en het UWV hebben het plan 'impuls aanpak jeugdwerkloosheid in de arbeidsmarktregio – aanpak kansen voor jongeren' opgesteld. De gemeente Rotterdam kreeg, op enkele voorwaarden zoals 50% cofinanciering, € 2.790.000 van het rijk ter besteding voor dit plan.¹⁰ De regiogemeenten en het UWV werkten samen in het Werkgeversservicepunt Rijnmond (WSPR).

Het regionale plan richtte zich op de volgende drie doelstellingen:

- 1 Plaatsing op betaald werk van 750 werkloze werkzoekende jongeren in de leeftijd van 18 tot 27 jaar vanuit de uitkering (Wet Werk en Bijstand en Werkloosheidswet).
- 2 Plaatsing op een Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) baan bij een erkend leerwerkbedrijf van 120 WWB-jongeren in sectoren waar nu en in de toekomst binnen de regio Rijnmond vraag naar is, zoals de zorg en de techniek.

⁷ Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten, Klasse Menswetenschappen, 'Jeugdwerkloosheid', 2014.

Toetsingscommissie Interventies Jeugd, 'Toetsing interventies Jongerenloket', 2014.

⁸ Scarpetta et al., 'Rising Youth Unemployment During the Crisis: How to Prevent Negative Long-Term Consequences on a Generation?', OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 106, OECD Publishing, 2010.

⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2012-2013, 29544, nr. 438.

¹⁰ Wethouder Werk, Inkomen, Zorg en Bestuur, brief aan de commissie Maatschappelijke ondersteuning, Volksgezondheid, Sociale zaken en Participatie inzake Plan Jeugdwerkloosheid, 31 juli 2013.

- 3 Verbetering en innovatie van de aanpak van Rijnmondse gemeenten in het voorkomen en bestrijden van jeugdwerkloosheid. Dit door inzet van projecten gericht op thema's als de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, zelfstandig ondernemerschap, terugleiding naar onderwijs, aansluiting op de arbeidsmarkt zonder startkwalificatie en het werken aan *employability* door jongeren zelf.

De doelstellingen 1 en 2 moesten gerealiseerd worden via de inzet van het WSPR en aanvullende activiteiten van de regiogemeenten. Realisatie van doelstelling 3 moest plaatsvinden door uitvoering van verschillende projecten gericht op de genoemde thema's.

De regionale aanpak liep van eind 2013 tot en met 1 april 2015. Een aantal trajecten uit de regionale aanpak is opgenomen in het Rotterdamse actieprogramma dat in 2015 van start is gegaan. Dit zijn trajecten die sociale media inzetten om jongeren vaardigheden aan te leren, trajecten die brede netwerken van organisaties inzetten om jongeren met een grote afstand tot de arbeidsmarkt te begeleiden naar werk of de juiste opleiding en trajecten met een baangarantie vanuit de werkgever.

2-3 Rotterdams actieprogramma jeugdwerkloosheid 'Jongeren aan de slag 2015-2018'

In april 2015 heeft de gemeenteraad het actieprogramma jeugdwerkloosheid 'Jongeren aan de slag 2015-2018' (JAS) vastgesteld. Dit programma komt bovenop het reguliere beleid voor jeugdwerkloosheid. De ambitie van het actieprogramma is een daling van het aantal niet werkende werkzoekende jongeren¹¹ van 7.500¹² in december 2014 naar 5.000 eind 2017 te realiseren. Het actieprogramma kent twee programmalijnen:

- 1 Preventie: versterken van de directe aansluiting van het onderwijs op de Rotterdamse arbeidsmarkt. Verminderen van de instroom van jongeren in de bijstand met 10%, van een instroom van 2.822 in 2014 naar een instroom van 2.540 in 2017.
- 2 Begeleiden naar werk of school: meer jongeren stromen jaarlijks uit de bijstand. Van 2.202 in heel 2014 naar 2.434 in heel 2017.¹³

Figuur 2-1 geeft een overzicht van de aan de twee programmalijnen gekoppelde maatregelen. Een groot deel van de jeugdwerkloosheidstrajecten wordt uitgevoerd door- of in samenwerking met externe partners: publieke en private werkgevers, uitzendbureaus, onderwijs, overheid en andere stakeholders.¹⁴ Het merendeel van de deelnemers wordt op basis van motivatie geselecteerd voor de trajecten.¹⁵ In tabel 2-1 staat een overzicht van een aantal jeugdwerkloosheidstrajecten binnen JAS. Er is een breed palet aan trajecten om aan elke jongere een passend traject te kunnen bieden. Verder zijn er duidelijke verschillen in de intensiteit van de trajecten. Sommige trajecten richten zich op jongeren die slechts een extra duwtje nodig hebben. Dit zijn trajecten zoals BBL, the Boost-Flanderijn en harde leerschool. Andere trajecten richten

¹¹ Deze groep bestaat uit jongeren met een bijstandsuitkering, een WW-uitkering en jongeren die geregistreerd staan op werk.nl.

¹² Van de 7.500 niet werkende werkzoekende jongeren hebben 1.194 jongeren een WW-uitkering en 2.849 jongeren een bijstandsuitkering.

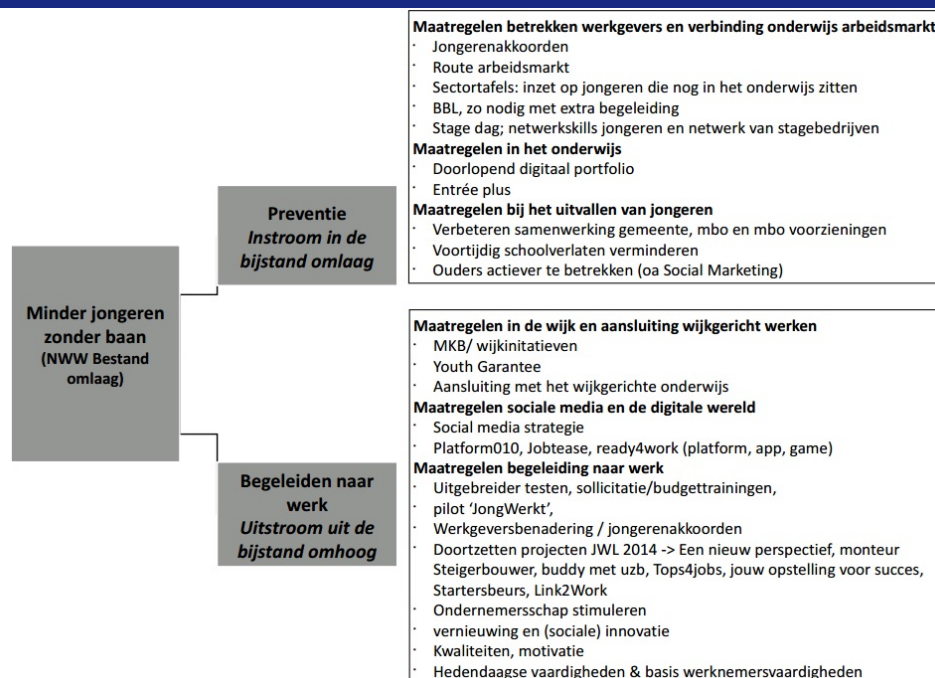
¹³ De verandering in de Wajong leiden tot een hogere instroom in de bijstand (500 extra jongeren per jaar). Deze extra instroom valt buiten de doelstelling.

¹⁴ Gemeente Rotterdam, jongeren aan de slag: projecten, bezocht op 27 oktober 2016 via <http://www.rotterdam.nl/jongerenaanandeslagprojecten>

¹⁵ Gemeente Rotterdam, Quickscan resultaten pilots 'Jongeren aan de Slag', 2016.

zich op jongeren met meervoudige sociale problematiek. Het gaat om trajecten zoals bijvoorbeeld heilige boontjes.

figuur 2-1 programmalijnen JAS

bron: Gemeente Rotterdam, 'Jongeren aan de slag 2015-2018, Rotterdams actieprogramma tegen Jeugdwerkloosheid', geen datum.

tabel 2-1: selectie van jeugdwerkloosheidstrajecten binnen JAS

	project	uitleg
1	BBL	Kenniscentra Sagénn en C3 hebben in samenwerking met de gemeente Rotterdam een overeenkomst getekend, waarbij de experts van alle partijen de jongeren zullen gaan screenen en zorgen dat jongeren de skills ontwikkelen die ze nog missen om aan het werk te gaan.
2	Bigday Rotterdam	Een jaarlijks evenement dat jongeren en bedrijven helpt om op een laagdrempelige manier in elkaars netwerk te komen. Er worden netwerkworkshops gegeven en er zijn tientallen bedrijven, organisaties, maatschappelijke (netwerk-)clubs, zzp'ers en honderden jongeren aanwezig.
3	Buddyproject	Het Buddyproject is een samenwerking tussen alle gemeenten in de arbeidsmarktregio Rijnmond en uitzendpartners Randstand en USG (Unique). Een werkzoekende jongere (WWB en WW) wordt gekoppeld aan een intercedent. Het doel is om de jongere wordt binnen twee maanden te bemiddelen naar de arbeidsmarkt.
4	Defensieconvenant	Een intentieverklaring tussen het ministerie van Defensie, ambassadeur jeugdwerkloosheid Mirjam Sterk, de gemeente Rotterdam, NPRZ, het onderwijs en UWV om werkzoekende jongeren uit Rotterdam aan de slag te krijgen bij Defensie.
5	Harde leerschool	Een intensief traject rond rugby voor jongeren die op het punt staan een andere wending te geven aan hun leven.

6	Heilige boontjes	Jongeren die in aanraking zijn geweest met justitie krijgen hier een opleiding tot koffiebrander en doen ervaring op in de horeca en krijgen coaching om werknemersvaardigheden onder de knie te krijgen.
7	Jobtease	Dit is een app waarmee je vacatures kunt vinden via locatiebepaling en solliciteert met een video-selfie.
8	Kickstart	Kickstart your social impact brengt organisaties en jong talent samen om innovatieve en duurzame projecten uit te voeren.
9	Linked2Work	Linked2work koppelt jongeren aan bedrijfsmentoren en bedrijven voor hulp bij het maken van een goede studiekeuze, het zoeken naar een stage of (leer)baan of het ontwikkelen van (werknemers-)vaardigheden.
10	Ready4Work	Met gamification-technieken en met echte opdrachten werken jongeren online aan hun 'skills' die ze nodig hebben om de arbeidsmarkt op te gaan.
11	Startbaan	Door middel van een carouselmodel maken de kandidaten kennis met de verschillende facetten van het haven- en het luchtvaartbedrijf. Daarnaast krijgen zij een aantal algemene trainingen, waaronder bijvoorbeeld bedrijfshulpverlening, computervaardigheden en een sollicitatietraining.
12	Talent ontwikkeling is topsport (Excelsior Foundation)	Traject voor dames en heren om hen gedurende 10 weken, 4 uur per week te trainen, waarvan 1 uur sport.
13	Techniek College Delfshaven	Dit project geeft overlastgevende jongeren een 'technische impuls', zodat ze van de straat blijven. De deelnemers klussen in de wijk Delfshaven en maken een stap maken in de richting van actieve participatie.
14	The Boost – Flanderijn	Een intensief trainings-en coachingsprogramma voor jongvolwassenen (tussen 20 en 30 jaar oud) die een MBO, HBO of WO opleiding hebben afgerond maar er niet in slagen een passende baan te vinden. Met de Boost krijgen ze een steuntje in de rug met e-learningmodules en coaching.

bron: tabel gebaseerd op gemeente Rotterdam (2016a)

Samen met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid wordt bepaald welke trajecten geschikt zijn voor jongeren die op Zuid wonen. Er wordt gezorgd dat deze jongeren als eerste deelnemen.

2-4 regulier beleid

De besproken beleidsprogramma's zijn tijdelijke programma's bovenop de reguliere aanpak van jeugdwerkloosheid. Binnen de gemeente vindt ook reguliere dienstverlening plaats aan jongeren die op zoek zijn naar werk of een opleiding. Dit gebeurt bij het Jongerenloket (cluster MO). Het Jongerenloket begeleidt jongeren tot 27 jaar bij het vinden van de juiste opleiding, het zoeken naar werk of een andere vorm van dagbesteding.

Jongeren krijgen bij het Jongerenloket een intake met een jongerencoach. Tijdens dit eerste gesprek krijgen de jongeren een aantal taken mee. Na de eerste intake is er een verplichte wachtperiode van vier weken.¹⁶ In het vervolggelbesprek checken de jongerencoaches of de gevraagde inspanningen zijn geleverd. Op dat moment wordt gekeken wat nodig is voor een jongere op basis van de zelfstandigheidsindex. Op basis van deze index kiest de jongerencoach in samenspraak met de jongere welk traject

¹⁶ Brief wethouder Struijvenberg aan de commissie Werk, Inkomen, Participatie en Volksgezondheid, afdoening toezegging 16bb6903, 12 september 2016.

het meest geschikt is, waarna zij samen een plan van aanpak opstellen. Het Jongerenloket verwijst de jongere vervolgens naar een traject.

De jongerencoaches bij het Jongerenloket hebben niet alleen een toeleidingsfunctie met taken als kwalitatieve begeleiding naar een voorziening, maar dienen ook de hulpverlening te monitoren en zijn verantwoordelijk voor de nazorg voor de jongere.¹⁷ Het Jongerenloket zit dus niet alleen aan het begin van het proces, maar houdt daarover ook de regie.

Er zijn vele verschillende trajecten waarnaar de jongeren verwezen kunnen worden. Niet alle trajecten richten zich op directe begeleiding naar de arbeidsmarkt. Veel jongeren ontberen nog de basale werknemerskwaliteiten. Deze kwaliteiten moeten eerst worden opgebouwd.¹⁸ Uiteindelijk kunnen jongeren uitstromen naar onderwijs, werk of zorg. Voorbeelden van trajecten zijn 'Challenge Sports', 'de Buzinezzclub' en de 'CounterClub, Stichting En Route'.

Challenge Sports is een traject voor jongeren die binnen drie tot zes maanden kunnen terugkeren naar onderwijs en/of werk. Sport wordt in dit traject gebruikt als middel om jongeren te trainen op gedrag. Naast sport volgen jongeren modules die zijn ontwikkeld om zowel het prestatie als het gedragsniveau te verbeteren. De primaire doelstelling is uitstroom richting onderwijs.

De Buzinezzclub richt zich op jongeren tussen de 18 en 27 die geen psychische problemen hebben. De jongeren worden in kleine haalbare stappen vanuit stilstand naar opleiding, naar werk of naar ondernemerschap begeleid. Er worden verschillende 'tools' ingezet. De jongeren worden intensief gecoacht op het concreet maken van dromen, talenten en in het inzicht krijgen in hun eigen kwaliteiten en blokkades. Er worden inspireerde workshops gegeven door jonge, succesvolle ondernemers en experts met actueel informatieverricht advies en verhalen uit de praktijk. In groepsbegeleiding leren de jongeren van elkaar verhalen en stimuleren ze elkaar. Ook is er een Buzinezz-stage van twaalf weken (uitvoerend en op ondernemersniveau) om de jongeren ervaring op te laten doen in een bedrijf of sector waarin hij/zij wil gaan werken.

De Counter Club richt zich op dak- en thuisloze jongeren met psychosociale problemen. Doel is om de jongeren naar werk of naar een opleiding te begeleiden. De jongeren worden positief geactiveerd door het aanbieden van een zinvolle dagbesteding. Ze worden begeleid op het gebied van sociale vaardigheden en basisvaardigheden die nodig zijn op de werkvloer. De jongeren komen te werken bij de 'Lunchroom Oproer!'. Einddoel is een werkplek in de reguliere sector of het volgen van een opleiding. De jongeren krijgen de mogelijkheid werkervaring op te doen en de mogelijkheid om twee certificaten op het gebied van sociale hygiëne te halen.¹⁹

¹⁷ Toetsingscommissie Interventies Jeugd, Toetsing interventies Jongerenloket, 2014.

¹⁸ Ambtelijk interview, 23 november 2016.

¹⁹ Toetsingscommissie Interventies Jeugd, Toetsing interventies Jongerenloket, 2014.

3 afbakening, doel- en vraagstelling

3-1 doelstelling onderzoek

Met dit onderzoek beoogt de rekenkamer te beoordelen of het jeugdwerkloosheidsbeleid van de gemeente aansluit op de verwachtingen en wensen van jongeren. De rekenkamer beoogt inzicht te krijgen in het bereik van het beleid en de duurzaamheid van de uitstroom naar werk.²⁰

3-2 onderzoeksvragen

De centrale vraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre voert de gemeente een jeugdwerkloosheidsbeleid dat aansluit op de wensen en behoeften van de doelgroep? En in hoeverre resulteert dit beleid in een duurzame uitstroom van jongeren naar werk?

deelvragen

De centrale onderzoeksvraag is verder uitgewerkt in vier deelvragen:

- 1 Is het jeugdwerkloosheidsbeleid adequaat vormgegeven rekening houdend met de specifieke wensen en behoeften van de doelgroep?
- 2 Wat is het bereik van het jeugdwerkloosheidsbeleid en welke factoren spelen hierbij een rol?
- 3 Worden het jeugdwerkloosheidsbeleid en de bijbehorende trajecten vanuit het perspectief van jongeren adequaat uitgevoerd?
- 4 In hoeverre is de uitstroom van jongeren naar werk duurzaam en worden de doelstellingen van het college gehaald?

3-3 afbakening

Dit onderzoek beperkt zich tot de aanpak van de jeugdwerkloosheid gericht op de begeleiding naar werk.

- Dit onderzoek richt zich op de begeleiding naar werk. De reden is dat de jeugdwerkloosheidstrajecten van JAS hoofdzakelijk bedoeld zijn om jongeren naar werk te begeleiden. De preventieve aanpak van jeugdwerkloosheid valt voornamelijk onder het onderwijsbeleid.
- Dit onderzoek richt zich onder andere op de duurzaamheid van de uitstroom naar werk. Doel is om te toetsen of de jongeren blijvend aan een baan zijn geholpen. Hierbij wordt een periode van een aantal jaar onderzocht. De rekenkamer maakt waar mogelijk gebruik van de uitkomsten uit andere evaluaties zoals de quickscan van het programma 'Jongeren aan de slag', die in januari 2016 is gepubliceerd.²¹
- In 2016 is door Henk Spies, Suzanne Tan en Maarten Davelaar onderzoek verricht naar drie trajecten van het Jongerenloket. De resultaten hiervan zijn gepubliceerd in het boek; 'De jeugd maar geen toekomst'. De rekenkamer richt zich ook op hoe de jongeren het beleid van de gemeente ervaren en zal waar mogelijk gebruik maken van de resultaten van dit onderzoek.
- De rekenkamer krijgt nog een overzicht van de verschillende trajecten die het Jongerenloket aanbiedt. Hieruit zal er op basis van instroom, financiële bijdrage en andere criteria worden besloten, welke trajecten nader onderzocht worden.
- Jeugdwerkloosheid hangt vaak samen met andere problemen in het sociale domein. De rekenkamer zal niet ingaan op trajecten op andere beleidsterreinen. Het gaat hier

²⁰ Onder duurzaamheid verstaat de rekenkamer dat een jongere niet terugkeert naar de gemeente met een inkomensvraag over een langere periode.

²¹ Gemeente Rotterdam, Quickscan resultaten pilots 'Jongeren aan de Slag', 2016.

bijvoorbeeld om trajecten binnen de gezondheidszorg, na detentie en binnen de schuldhulpverlening.

- Het onderzoek richt zich op de projecten die volledig of gedeeltelijk door de gemeente worden gefinancierd.
- De (voormalige) Wajongers worden niet meegenomen in dit onderzoek. De reden is dat deze groep buiten beschouwing wordt gelaten in de doelstellingen van JAS.
- Dit onderzoek heeft betrekking op de leeftijdscategorie van 16 jaar tot 27 jaar.

Het onderzoek richt zich op de periode vanaf 2013. In 2013 is de regionale aanpak jeugdwerkloosheid gestart. Sommige reguliere projecten lopen al langer dan deze periode. Voor deze projecten zal eventueel worden afgeweken van de onderzoeksperiode.

4 onderzoeksaanpak

In deze paragraaf wordt het normenkader en de onderzoeksmethode gepresenteerd. De normen worden nog verder uitgewerkt in criteria in het onderzoek zelf.

- 1 Is het jeugdwerkloosheidsbeleid adequaat vormgegeven rekening houdend met de specifieke wensen en behoeften van de doelgroep?

normen

- Het beleid is gebaseerd op een adequate probleemanalyse.
- Het beleid sluit logisch aan bij de probleemanalyse.
- Het structurele en tijdelijke jeugdwerkloosheidsbeleid heeft een goede onderlinge samenhang.
- Het beleid maakt gebruik van de leefwereld van jongeren om jongeren te werven en te motiveren voor en tijdens deelname.
- Het beleid houdt rekening met de individuele behoeften van jongeren (bijvoorbeeld, de specifieke behoeften van tienermoeders).
- Het beleid sluit logischerwijze bij aan de realisatie van de doelstellingen van het jeugdwerkloosheidsbeleid en de doelstellingen zijn onderling consistent.
- In het beleid wordt gebruik gemaakt van bestaande (wetenschappelijke) kennis over jeugdwerkloosheid.
- Er is sprake van een wijkgerichte aanpak.

methoden

Voor de beantwoording van deze vraag zal de rekenkamer de beleidsnota's en onderliggende stukken analyseren. De rekenkamer wil door middel van interviews met beleidsmakers extra inzicht verkrijgen in de vormgeving van het beleid. Een belangrijk aspect is de koppeling tussen het beleid en de leefwereld van jongeren.

- 2 Wat is het bereik van het jeugdwerkloosheidsbeleid en welke factoren spelen hierbij een rol?

normen

- De gemeente heeft zicht op de aanmelders bij het Jongerenloket en andere jongeren die niet werken en niet naar school gaan.
- De gemeente spant zich in om het Jongerenloket bij alle jongeren kenbaar te maken.
- Jongeren hebben toegang tot verschillende jeugdwerkloosheidstrajecten.

- Het Jongerenloket en de gemeente bieden voldoende verschillende trajecten om in de behoefte van verschillende jongeren te voorzien.

methoden

De rekenkamer vraagt administratieve gegevens op om de instroom en uitstroom bij het Jongerenloket vast te stellen. Er wordt geïnventariseerd op welke wijze de gemeente zich onder jongeren kenbaar maakt. Beleidsstukken en interviews met beleidsmakers en uitvoerders van het jeugdwerkloosheidsbeleid geven hierover meer inzicht. De rekenkamer gaat ook proberen om jongeren die bekend en niet bekend zijn bij het Jongerenloket actief te benaderen. De rekenkamer zoekt contact door middel van bezoeken aan jongerencentra en bekende hangplekken. Verder probeert de rekenkamer door het benaderen van docenten, jongerenwerkers en wijkagenten in contact te komen met deze jongeren. Interviews met jongeren moeten duidelijkheid verschaffen over het bereik van het jeugdwerkloosheidsbeleid en in hoeverre zij in hun behoefte worden voorzien. In groepsinterviews met medewerkers van het Jongerenloket en andere professioneel betrokkenen, worden de bevindingen uit de interviews met jongeren gespiegeld.

- 3 Worden het jeugdwerkloosheidsbeleid en de bijbehorende trajecten vanuit het perspectief van jongeren adequaat uitgevoerd?

normen

- Jongeren zijn tevreden over de aanpak van het Jongerenloket.
- Jongeren zijn tevreden over het aanbod van trajecten.
- Er is voldoende belangstelling voor de aangeboden trajecten.
- Afspraken tussen jongeren, het Jongerenloket en de trajectuitvoerders worden uitgevoerd zoals afgesproken.
- Jongeren kunnen problemen signaleren en deze problemen worden opgepakt.
- Jongeren zijn tevreden met het resultaat en kwaliteit van het traject.
- De trajectuitvoerders monitoren de tevredenheid van jongeren op structurele basis.
- De ex-trajectdeelnemers zijn tevreden over hun positie op de arbeidsmarkt.

methoden

De rekenkamer is voornemens jongeren te interviewen over hun ervaringen met het jeugdwerkloosheidsbeleid. De rekenkamer probeert het hele proces in een beeld te krijgen, vanaf de eerste melding bij het Jongerenloket tot de tevredenheid met hun arbeidsmarktpositie na het traject. De rekenkamer probeert deelnemers aan verschillende trajecten te interviewen. Hiermee beoogt zij een beeld van verschillende trajecten te verkrijgen. Verder zal de rekenkamer de voortgangsrapportages van het Jongerenloket en de afzonderlijke trajecten bestuderen. Zij zal de afspraken met uitvoerders bekijken en de rapportages over de uitvoering van deze afspraken analyseren. Interviews met uitvoerders bieden extra inzicht in de uitvoeringspraktijk. In groepsinterviews met medewerkers van het Jongerenloket, trajectuitvoerders en andere professioneel betrokkenen, worden de bevindingen uit de interviews met jongeren gespiegeld. De rekenkamer maakt ook gebruik van observaties. Zij is van plan verschillende trajecten te bezoeken.

- 4 In hoeverre is de uitstroom van jongeren naar werk duurzaam en worden de doelstellingen van het college gehaald?

normen

- De initiatieven resulteren in een duurzame uitstroom naar de arbeidsmarkt.
- De doelstellingen van het actieprogramma JAS zijn gerealiseerd.

methoden

De rekenkamer probeert de duurzaamheid van de uitstroom naar de arbeidsmarkt vast te stellen. Onder duurzaamheid verstaat de rekenkamer dat een jongere niet terugkeert naar de gemeente met een inkomensvraag over een langere periode. Gemeentelijke data, bijvoorbeeld over bijstandsaanvragen of de aanmeldingen bij het Jongerenloket, verschaffen inzicht in de duurzaamheid van de uitstroom. De databeschikbaarheid en -kwaliteit is hierbij van belang. De rekenkamer probeert een groep trajectdeelnemers te vergelijken met een groep niet-trajectdeelnemers om een indicatie te krijgen van de verschillen tussen deze groepen.

interviews

Ten behoeve van de beantwoording van vraag 1 tot en met 4 zullen tevens gesprekken met betrokkenen worden gevoerd. Het ligt in de verwachting dat in de volgende personen worden geïnterviewd:

- de verantwoordelijke wethouder;
- ambtenaren betrokken bij het beleid, uitvoering en financiën met betrekking tot jeugdwerkloosheid;
- andere betrokkenen zoals externe experts, (voormalige) trajectdeelnemers, niet-trajectdeelnemers, jongerencoaches, trajectuitvoerders.

5 organisatie en planning

5-1 organisatie

Het onderzoek zal worden uitgevoerd door een onderzoeksteam van de rekenkamer bestaande uit:

- Rolf Willemse (projectleider);
- Eva Bosch;
- Milou Giesen;
- Ian Koetsier.

5-2 planning en procedure

De voorbereiding van dit onderzoek is in juli 2016 gestart. De bevindingen uit het onderzoek worden in een concept nota van bevindingen vastgelegd. De rekenkamer stelt de gemeente in de gelegenheid op deze bevindingen te reageren door de concept nota van bevindingen voor ambtelijk wederhoor aan te bieden. Na verwerking van de ambtelijke reactie stelt de rekenkamer een bestuurlijke nota op. Daarin presenteert de rekenkamer de conclusies en aanbevelingen die volgen uit het onderzoek. De bestuurlijke nota zal, met de nota van bevindingen als bijlage, voor wederhoor aan het college van B en W worden voorgelegd. De reactie van het college van B en W wordt samen met het nawoord van de rekenkamer in het definitieve rapport opgenomen. De aanbieding van het rapport aan de gemeenteraad staat in de tweede helft van 2017 gepland.